

İlgili Kanun / Madde
6098 S. TBK/369

T.C
YARGITAY
9. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2024/6479

Karar No. 2024/10008

Tarihi: 25.06.2024

- EĞİTİM GİDERLERİNİN İŞÇİDEN GERİ İSTENMESİ
- EĞİTİM GİDERLERİNİN GERİ ÖDENMESİNİ TARAFLARIN İŞ SÖZLEŞMESİ DIŞINDA BAĞIMSIZ OLARAK KARARLAŞTIRMIŞ OLMASI
- TARAFLAR ARASINDA YAPILAN ANLAŞMADA GÖRE MECBURİ HİZMET SONRASI EĞİTİM GİDERLERİNİN ÖDENMEYECEĞİ YÖNÜNDE BİR HÜKMÜN BULUNMADIĞI
- TARAFLARIN EĞİTİM GİDERLERİNİ TAKSİTLER HALİNDE GERİ ÖDENMESİ KONUSUNDA ANLAŞTIKLARI
- İŞÇİNİN EĞİTİM GİDERLERİNİ İŞVERENE ÖDEMESİNİN GEREKTİĞİ

ÖZETİ: Taraflar arasında imzalanan eğitim sözleşmesi incelendiğinde; tarafların karşı dava konusu eğitim masraflarını iş sözleşmesinden bağımsız olarak düzenledikleri, işverence verilen eğitime dair masrafların, eğitim sözleşmesinde belirlenen 15 yıllık mecburi hizmet süresi tamamlandığı takdirde işçiden alınmayacağına ilişkin bir düzenleme olmadığı gibi aksine eğitim sözleşmesinin 10 uncu maddesi uyarınca işçinin söz konusu eğitimin masraflarına ilişkin borcunu aylık taksitler hâlinde ödemeyi kabul ettiği ve borcu işverene 180 ayda ödeyeceğinin kararlaştırıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda yapılan açıklamalara göre yapılan eğitim masrafının işverene ödenmesi gerektiğinin kabulünde bir isabetsizlik bulunmamakta ise de; dava tarihi

itibarıyla işçinin eğitim masrafından doğan ve 180 aylık ödeme periyoduna göre vadesi gelen alacak hesaplanarak sonucuna göre karşı dava hakkında bir karar verilmesi gerekir. Bu husus gözetilmeden henüz vadesi gelmemiş olan eğitim masrafı taksitlerinin de hüküm altına alınması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

Taraflar arasındaki alacak davasından dolayı yapılan yargılama sonunda İlk Derece Mahkemesince asıl ve karşı davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

Kararın taraf vekillerince istinaf edilmesi üzerine, Bölge Adliye Mahkemesince başvuruların esastan reddine karar verilmiştir.

Bölge Adliye Mahkemesi kararı davacı-karşı davalı vekili tarafından temyiz edilmekle; kesinlik, süre, temyiz şartı ve diğer usul eksiklikleri yönünden yapılan ön inceleme sonucunda, temyiz dilekçesinin kabulüne karar verildikten ve Tetkik Hâkimi tarafından hazırlanan rapor dinlendikten sonra dosyadaki belgeler incelenip gereği düşünüldü:

I. DAVA

Davacı-karşı davalı vekili dava dilekçesinde; müvekkilinin davalı işyerinde 18.01.2010-31.05.2017 tarihleri arasında pilot olarak çalıştığını, iş sözleşmesinin müvekkili tarafından haklı nedenle feshedildiğini, gerekçeli istifa dilekçesi vermek istemesine rağmen zorunlu olarak işveren tarafından verilen matbu istifa dilekçesini doldurarak teslim ettiğini, davalı işverenin uçuş saatlerine uymadığını, davacının fazla çalışma yaptığını, rızası dışında mahkeme kararı olmaksızın ücretinden "*eğitim ücreti*" adı altında kesinti yapıldığını iddia ederek kıdem tazminatı, fazla çalışma ücreti ve ücret alacağıının davalıdan tahsiline karar verilmesini talep etmiştir.

II. CEVAP

Davalı-karşı davacı vekili cevap ve karşı dava dilekçesinde; davacının istifa ettiğini, bu nedenle kıdem tazminatına hak kazanmadığını, pilot adayı olarak davacı ile yapılan iş sözleşmesine göre eğitim başarı ile tamamlandığında 15 yıl mecburi hizmetinin olduğunu ve eğitim giderlerinin aylık ücretinden kesilerek 15 yılda geri alınacağını, sözleşme hükmüne göre davacının bordrolarında da görüleceği üzere ücretinden kesintiler yapıldığını ancak yapılan ödemeler toplam eğitim borcundan mahsup edildiğinde toplam 31.052,42 USD ödenmeyen eğitim bedelinin bulunduğunu ileri sürerek davanın reddi ile karşı dava konusu 31.052,42 USD'nin davacı-karşı davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; davacının dava dilekçesindeki matbu istifa dilekçesinin zaruri olarak işveren tarafından doldurulduğu iddiası ve davacı tanığı İ.Ç'nin davacıya psikolojik taciz (*mobbing*) uygulanarak üst üste uzun süreli uçuşlar yaptırıldığı ve bu durumun da

uçuş emniyetini etkilediğine ilişkin beyanı birlikte değerlendirildiğinde davacının kıdem tazminatına hak kazandığı, fazla çalışma yapıldığının ispat edilemediği, bakiye ücret alacağının bulunmadığı, taraflar arasındaki iş sözleşmesine göre personel için yapılan eğitim giderinin aylık ücretin 1/4 ünü geçmemek üzere kesilerek 15 yıllık (180 aylık) periyotta geri alınacağı, davalı işyerinin 14.03.2012 tarihli yazı içeriğine göre ekli listede davacısında adının yer aldığı ve davacıya 60.000,00 USD + KDV eğitim bedeli ile 3.000,00 TL konaklama masrafı yapıldığının bildirildiği, bordrolara göre "*eğitim bedeli*" adı altında toplam 61 ayda aylık 360,00 USD olmak üzere 21.960,00 USD kesintinin yapıldığı, bu yapılan kesinti ve bordro miktarları dikkate alınarak toplam 30.988,91 USD tutarında davalı-karşı davacının eğitim gideri alacağının bulunduğu gerekçesiyle asıl davanın ve karşı davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde taraf vekilleri istinaf başvurusunda bulunmuşlardır.

B. İstinaf Sebepleri

1. Davalı-karşı davacı vekili; davacı işçinin iş sözleşmesinin feshinin haklı nedene dayanmadığını, davacının kendi isteği ile istifa ederek işten ayrıldığını, davacı-karşı davalının işyeri çalışma koşullarının olumsuz olduğu, aşırı çalıştırıldığı iddialarının gerçeği yansıtmamakla birlikte hukuki dayanaktan da yoksun olduğunu ayrıca karşı davada faiz başlangıç tarihinin hatalı belirlendiğini ileri sürerek İlk Derece Mahkemesi kararının ortadan kaldırılması istemi ile istinaf yoluna başvurmuştur.

2. Davacı-karşı davalı vekili; raporlar arasında çelişki olduğunu, davalı işverenin 23.01.2020 tarihli yazısında eğitim giderlerinin kişiye özel değil toplu olarak gerçekleştiği bildirilerek davacıya kestigi faturayı ibraz edemediğini, kesilmeyen fatura için davacıya 4.800,00 USD haksız borç çıkarıldığını, taraflar arasındaki sözleşmede kursiyerin mecburi hizmet yükümlülüğünü hiç veya kısmen yerine getirmeden kendi isteği ile ortaklıktan ayrılması veya iş sözleşmesinin ortaklıkça bildirimsiz olarak feshedilmesi hâlinde ödenecek tazminat tutarının 15 yıl için 60.000,00 USD+KDV olarak belirlendiğini ve bu maddeye göre mecburi hizmetin ifa edilmeyen bölümüne orantılanması suretiyle tespit yapılmamasının hatalı olduğunu, Mahkemece müracaata bırakılma işleminin yok sayılmasını talep ettiklerini, mahsup yapılmasının davanın reddi anlamına gelmeyeceğini, davalının kusurlu ve kötüniyetli olduğunu, davacının iş sözleşmesinin zorunlu olarak feshedildiğini ileri sürerek İlk Derece Mahkemesi kararının ortadan kaldırılması istemi ile istinaf yoluna başvurmuştur.

C. Gerekçe ve Sonuç

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; taraflar arasındaki sözleşmenin 10 uncu maddesi hükmüne göre pilot adayı olarak

işe başlayacak personelin göreceği tip eğitimden sonra pilot olarak istihdam edileceği ve kendisine yapılan eğitim giderlerinin aylık ücretinden 180 aylık periyotta geri alınacağı, karşı davada hüküm alınan eğitim masrafından doğan alacakta isabetsizlik olmadığı, faiz başlangıç tarihlerinde hata olmadığı ve iş sözleşmesi davacı-karşı davalı işçi tarafından haklı nedenle feshedildiğinden kıdem tazminatına hükmedilmesinde hata olmadığı gerekçeleriyle taraf vekillerinin istinaf başvurularının esasan reddine karar verilmiştir.

V. TEMYİZ

A. Temyiz Yoluna Başvuranlar

Bölge Adliye Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı-karşı davalı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

B. Temyiz Sebepleri

Davacı-karşı davalı vekili; iş sözleşmesinin 11 inci maddesinin ilgili kısmının "*Kursiyerin mecburi hizmet yükümlülüğünü hiç veya kısmen yerine getirmeden kendi isteği ile ortaklıktan ayrılması veya hizmet akdinin ortaklıkça bildirimsiz olarak feshedilmesi halinde, Kursiyer aşağıdaki tazminatı defaten ödemeyi kabul ve taahhüt eder. Bu tazminatın tutarı, 15 yıl için 60.000-Usd+%8KDV olarak belirlenen toplam miktarın ,mecburi hizmetin ifa edilmeyen bölümüne oranlanması suretiyle tesbit edilir...*" şeklinde olduğunu, müvekkilinin davalı işyerinde 15 yıl (5400 gün) çalışması gerekirken 2653 gün çalıştığını, hizmet yükümlülüğünün kısmen yerine getirildiğini, sözleşmenin 11 inci maddesine göre oranlama yapılmadan hesaplama yapıldığını, oranlama taleplerinin yok sayıldığını ayrıca davalının müvekkiline fatura kesmediğini, toplu fatura kestiğini beyan ettiğini, müvekkili adına vergi dairesine Katma Değer Vergisi (KDV) ödendiği ispat edilemediğinden KDV talep edilmesinin haksız ve sebepsiz zenginleşme yaratan bir husus olduğunu ileri sürerek Bölge Adliye Mahkemesi kararının ortadan kaldırılması istemi ile temyiz yoluna başvurmuştur.

C. Gerekçe

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme

Uyuşmazlık, eğitim masraflarının hesaplanmasına ilişkindir.

2. İlgili Hukuk

1. 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 369 uncu maddesinin birinci fıkrası ile 371 inci maddesi.

2. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 396 ncı maddesi.

3. Dairemizin 01.04.2021 tarihli ve 2021/77 Esas, 2022/10424 Karar sayılı kararının ilgili kısmı şöyledir:

"...

İşçiye işverence verilen eğitim, işçinin işyerinde mal ve hizmet üretimine katkı sağlanması sebebiyle işveren yararına olmakla birlikte, verilen eğitim sayesinde işçi daha nitelikli hale gelmekte ve ileride daha kolay iş bulabilmektedir. Bu nedenle işçiye masrafları işverence karşılanmak üzere verilen eğitim karşılığında, işçinin belli bir süre çalışmasının kararlaştırılması mümkündür. İşçinin de verilen eğitim karşılığında işverene belli bir süre iş

görmesi işverene olan sadakat borcu kapsamında değerlendirilmelidir. Bununla birlikte verilen eğitimin karşılığında yükümlenilen çalışma süresinin de eğitimin türü ve masrafları ile uyumlu olması gerekir.

..."

3. Değerlendirme

1. Tarafların iddia, savunma ve dayandıkları belgelere, uyumsuzluğun hukuki nitelendirilmesi ile uygulanması gereken hukuk kurallarına, dava şartlarına, yargılamaya hâkim olan ilkelere, ispat kurallarına ve temyiz olunan kararda belirtilen gerekçelere göre davacı-karşı davalı vekilinin aşağıdaki paragrafların kapsamı dışındaki temyiz itirazları yerinde görülmemiştir.

2. Taraflar arasında imzalanan 18.01.2010 tarihli II. Pilot Aday Adayı Eğitim Sözleşmesinin 10 uncu maddesinde; II. pilot adayı olarak işe başlayan personelin göreceği tip eğitiminden sonra II. pilot olarak istihdam edileceği ve kendisine yapılan eğitim giderinin aylık ücretinin 1/4'ünü geçmemek üzere kesilerek 15 yıllık (180 ay) periyotta geri alınacağı hükme bağlanmıştır. Bu hüküm uyarınca davalı-karşı davacı işverence; 61 ay boyunca davacı-karşı davalının ücretinden toplamda 21.960,00 USD tutarında "eğitim gideri" adı altında kesinti yapılmış olup 42.013,31 TL (11.851,09 USD) tutar da yine eğitim gideri olarak ücretinden mahsup edilmiştir.

3. Davalı-karşı davacı işveren tarafından dosyaya ibraz edilen eğitim giderlerine ilişkin yazı cevabından; davacı-karşı davalının söz konusu eğitimi Akademi Müdürlüğü bünyesinde aldığı, eğitim giderlerinin toplu olarak gerçekleştiği ve ekli listede ismi yer alan davacıya 60.000,00 USD + KDV tutarında eğitim gideri yapıldığı anlaşılmıştır. Mahkemece; davacı adına yapıldığı anlaşılan 60.000,00 USD + %8 KDV olmak üzere toplam 64.800,00 USD eğitim gideri tutarından, ücretinden kesilen 21.960,00 USD + 11.851,09 USD toplamındaki tutarın mahsubu ile bakiye 30.988,91 USD eğitim giderinin karşı dava yönünden kabulüne karar verilmiştir.

4. Taraflar arasında imzalanan eğitim sözleşmesi incelendiğinde; tarafların karşı dava konusu eğitim masraflarını iş sözleşmesinden bağımsız olarak düzenledikleri, işverence verilen eğitime dair masrafların, eğitim sözleşmesinde belirlenen 15 yıllık mecburi hizmet süresi tamamlandığı takdirde işçiden alınmayacağına ilişkin bir düzenleme olmadığı gibi aksine eğitim sözleşmesinin 10 uncu maddesi uyarınca işçinin söz konusu eğitimin masraflarına ilişkin borcunu aylık taksitler hâlinde ödemeyi kabul ettiği ve borcu işverene 180 ayda ödeyeceğinin kararlaştırıldığı anlaşılmaktadır.

5. Yukarıda yapılan açıklamalara göre yapılan eğitim masrafının işverene ödenmesi gerektiğinin kabulünde bir isabetsizlik bulunmamakta ise de; dava tarihi itibarıyla işçinin eğitim masrafından doğan ve 180 aylık ödeme periyoduna göre vadesi gelen alacak hesaplanarak sonucuna göre karşı dava hakkında bir karar verilmesi gerekir. Bu husus gözetilmeden henüz vadesi gelmemiş olan eğitim masrafı

taksitlerinin de hüküm altına alınması hatalı olup bozmayı gerektirmiştir.

VI. KARAR

Açıklanan sebeple;

1. Temyiz olunan, İlk Derece Mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun esastan reddine ilişkin Bölge Adliye Mahkemesi kararının **ORTADAN KALDIRILMASINA**,

2. İlk Derece Mahkemesi kararının **BOZULMASINA**,

Peşin alınan temyiz karar harcının istek hâlinde ilgiliye iadesine,

Dosyanın kararı veren İlk Derece Mahkemesine, bozma kararının bir örneğinin kararı veren Bölge Adliye Mahkemesine gönderilmesine,

25.06.2024 tarihinde oy birliğiyle karar verildi.